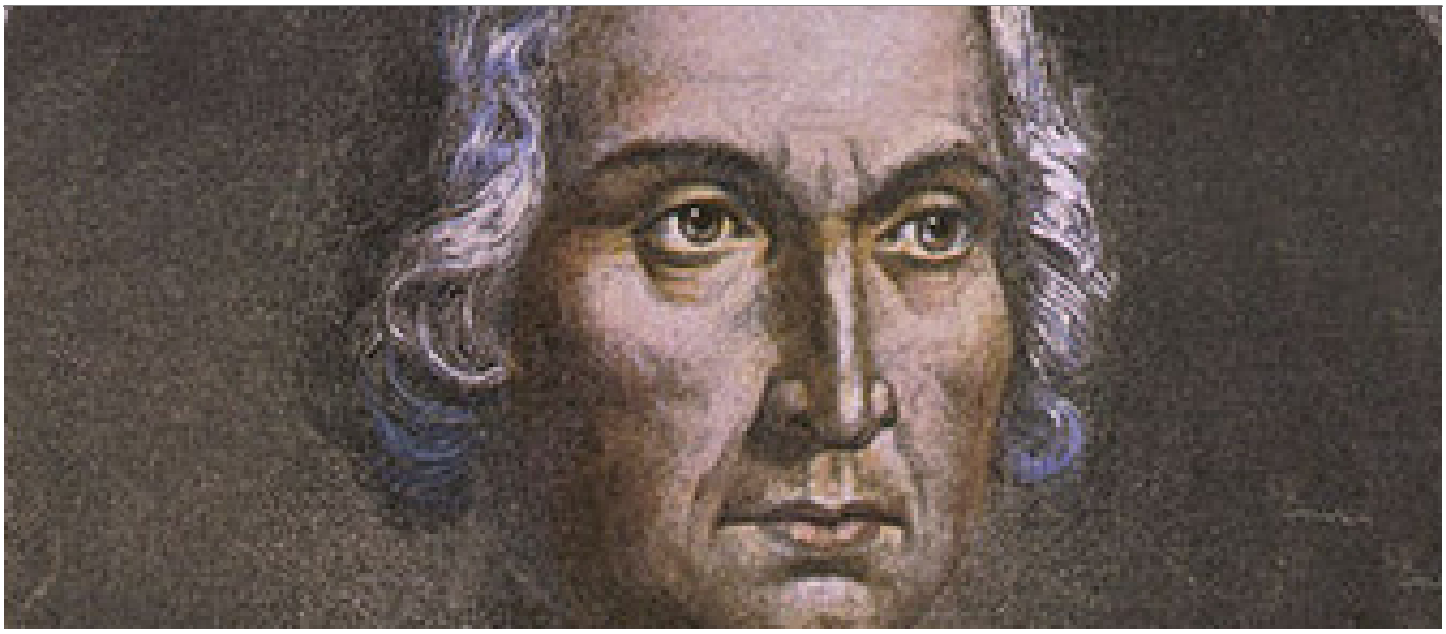

Almiralls de la 'tercera edat' en actiu als segles XV i XVI

Autor: Marcel Pellejà
Data de publicació: 02-01-2012

Va poder viure 92 anys En Cristòfor Colom? Va poder creuar l'Atlàntic en el seu primer viatge als 78? Un marí vell era incapacitat per raó de la seva vellesa per poder exercir el càrrec d'almirall? En Marcel Pellejà ens demostra que hi va haver almiralls turcs de més de 80 anys al capdavant d'empreses bèl·liques, i fins i tot, n'esmenta un que va morir als 103, i fa miques els arguments dels qui defensen que En Colom no va poder viure tants anys.

Un dels arguments que utilitzen els detractors de la identificació d'en Joan Colom i Bertran amb el Descobridor d'Amèrica és la seva edat. Neguen que, com defensa en Jordi Bilbeny i els membres de l'Institut Nova Història, aquest navegant català tingués 78 anys al 1492, any del gran viatge, i defensen, per tant, que no és versemblant que a tan avançada edat algú pogués liderar una empresa d'aquesta magnitud.

Doncs, bé: tot seguit mostrem vuit almiralls contemporanis –o gairebé contemporanis– d'en Joan Colom i Bertran, que eliminen categòricament aquest argument, perquè van exercir els seus càrrecs militars entre els 67 i els 103 anys.

Andrea Dòria (almirall genovès)

Aquest navegant exercí l'ofici fins als 93 anys i, per tant, només amb ell ja podem desestimar la versió oficial, amb l'afegit extra de ser ell mateix de la nació genovesa. De tan famós com fou, fins i tot, un gran vaixell duu el seu nom.

Nascut a Oneglia, Itàlia, el 30 de novembre de 1466, i mort a Gènova el 25 de novembre de 1560. En actiu, com a mínim, fins als 93 anys.

Va ser almirall i home de l'estat genovès, que el 1528 va passar del servei de Francesc I de França al d'en Carles I. El recolzament de la seva marina donà al rei Carles I un lleuger predomini a la Mediterrània occidental enfront dels

francesos, turcs i berberiscos. Les seves galeres varen realitzar l'empresa de Coró (1532) i ajudaren a la de Tunísia (1535) i a la d'Alger (1541). El 1531 fou fet príncep de Melfi.

Aquest navegant es relacionà amb els Reis Catòlics i amb en Carles I, ja que "amb 84 anys segueix emprenent accions contra els pirates berberiscos". Val a dir, especialment, que l'Andrea Dòria fou genovès, la qual cosa trenca pel mig l'argument dels qui afirmen que en Joan Colom i Bertran no podia navegar als 78 anys per raó de la seva avançada edat. Doncs, bé: l'almirall genovès Andrea Dòria ho féu fins al 84 anys, i fou contemporani del Descobridor.

Algunes traces de la seva biografia naval:

El 1542 els francesos atacaren Niça, i en Dòria, encalçant-los amb quatre vaixells, els obligà a retirar-se. Al maig del 1543 en Barba-rossa va tornar a sortir de campanya, amb 110 galeres, i atacà Reggio i segrestà la filla del governador. A Marsella es va unir a les galeres franceses, a la flota comandada pel Comte d'Enghien, Francesc de Borbó. El famós pirata va conquerir i saquejar Niça, llevat del castell. En Dòria hi acudí des d'Espanya i desembarcà a Vilafranca (Villfranche) amb les tropes d'infanteria espanyoles del Marquès de Vasto, amb les quals varen recuperar Niça i varen fer fugir la flota franco-turca cap a Antibes.

El 1547 va patir un atemptat que gairebé li costa la vida, on el seu nebot Giannetino també hi fou greument ferit. Enfront de les intrigues polítiques genoveses, l'almirall acceptà a Gènova una fortalesa guarnida per espanyols.

El 1548, amb 80 anys, va passar amb les seves naus per la Badia de Roses, on va embarcar el Príncep Felip, que el va acompanyar a Itàlia i es va allotjar al seu palau de Gènova.

Encara amb 84 anys seguí emprenent accions contra els pirates berberiscos, concretament contra en Dragut, al qual havia alliberat el 1554 a canvi de 3.000 ducats.

El 1552 s'emportà d'Espanya a Itàlia uns 6.000 homes i un milió de ducats, necessaris per a la guerra a Itàlia. Després, acudí a socórrer Nàpols i Sicília, atacades pels turcs. Amb 40 galeres s'enfrontà a 120 galeres otomanes, essent obligat a retirar-se després de perdre set vaixells, però aconseguí desembarcar tropes de reforç per a Nàpols i Orbitello.

Participà a la guerra de Còrsega, i l'alliberà dels francesos. La campanya finalitzà amb el tractat de Chateau Cambresis, entre Felip II d'Espanya, Enric II de França i la reina Isabel d'Anglaterra. Era el 1559 i tenia 93 anys.

Sebastiano Veniero (almirall venecià)

Nascut el 1496 i mort el 3 de març del 1578. Va ser el Dux de Venècia el darrer any de la seva vida, el 1577-1578. Va estar en actiu com a almirall fins als 76 anys, com a mínim.

En Veniero fou l'Almirall (el seu Capitano generale da mar) que capitanejà l'armada veneciana de la Lliga Santa a la batalla de Lepant (Naupacto). El 1571, any de l'enfrontament, l'almirall de Venècia tenia 76 anys, tal i com ens advera el llibre "Naval warfare under oars" (p. 165). Després de la desfeta dels turcs i de l'arribada de la pau, va retornar a Venècia com a figura molt destacada, i el 1577, als 81 anys, va ser escollit Dux per unanimitat.

És interessant remarcar que el rei del Regne d'Espanya, Felip II, aportà a la Lliga 50 galeres comandades, ni més ni menys, que per en Juan Andrea Dòria, nebot del sobredit Andrea Dòria.

Almiralls Otomans:

Piri Reis

Nascut a Gal·lípoli el 1465 i mort a Egipte el 1554. Fou l'oncle d'un altre Piri Reis, famós pels seus mapes.

En Piri Reis manava l'esquadra turca contra Gibraltar a l'edat de 89 anys. Va assetjar Gibraltar per ordres del soldà otomà Solimà I el Magnífic, però finalment va acceptar un suborn dels assetjats: diners a canvi de la seva llibertat. El governador d'Egipte, Alí Baixà, assabentat del fet va fer cridar-lo per tal que expliqués la seva actitud, però en Piri Reis s'hi va negar, per la qual cosa en Baixà va manar detenir-lo i condemnar-lo a mort al cadafal. Va ser decapitat quan tenia 89 anys.

Turgut Reis

Nascut el 1485 i mort el 23 juny del 1565. Conegut en diferents llengües sota diferents noms, com ara Dragut o Dargut (de l'àrab), el seu nom en turc és Turgut Reis, on Reis vol dir capità.

Fou almirall otomà i corsari, Bei (cavaller) d'Alger, Beilerbei (governador) de la Mediterrània, i Paixà de Trípoli. Sota el seu comandament naval l'Imperi Otomà es va estendre per tot el nord d'Àfrica. Com a Paixà de Trípoli va embellir i ampliar la ciutat, convertint-la en una de les més impressionants de la costa nordafricana.

El 17 de juny del 1565, al setge de Malta que ell dirigia, va ser greument ferit, i morí el dia 23, just després de conèixer la victòria turca. Tenia 80 anys.

Uluç Ali Reis se l'emportà a Trípoli, on fou enterrat.

Salih Reis

Nascut el 1488 i mort el 1568. Corsari turc i Almirall Otomà.

El 1529, juntament amb Aidin Reis, va prendre part en la guerra turco-espanyola a prop de l'Illa de Formentera, durant la qual les forces otomanes van destruir la flota espanyola. El seu comandant en cap, Rodrigo Portundo, va morir en el combat.

El 1538 comandava l'ala dreta de la flota turca a la batalla de Préveza, en la qual, sota la direcció de Barba-rossa Haireddin Paixà, les forces otomanes van derrotar la Lliga Santa de Carles V, comandada per Andrea Dòria.

El 1551, gràcies al seu èxit en la conquesta de Trípoli al costat de Turgut Reis i Sinan Paixà, va ser ascendit al rang de Paixà i Beilerbei (governador) d'Alger, i passà a ser el Bahriye Beilerbei (almirall) de la flota otomana de la Mediterrània Occidental.

El setge de Malta va ser també l'última missió de Salih Reis, que tenia al votant de 77 anys en aquell moment. Va morir a Alger tres anys més tard, el 1568, vorejant els 80 anys, exactament igual que el seu vell amic Turgut Reis.

Lala Kara Mustafa Pasha

També conegut com Lala Mustafa Pasha; nascut el 1500 i mort el 1580. Va ser General i Gran Visir de l'Imperi Otomà. Actiu com a mínim fins al 1578, a l'edat de 78 anys.

Va ascendir a Beilerbei de Damasc i més tard en fou el cinquè Visir. El 1565 va comandar la infanteria otomana durant el setge de Malta; també el de Venècia i Xipre del 1570-71, i encara en la campanya contra Geòrgia el 1578. Més tard, i fins a la seva mort, va ser nomenat Gran Visir de l'Imperi. Se l'enterrà amb tots els honors a la Mesquita Aiub d'Istanbul, en un mausoleu dissenyat per l'arquitecte otomà Sinan.

Si bé no fou pròpiament almirall, fou el cap de l'exèrcit otomà a l'edat de 78 anys, exactament la mateixa que tenia en Joan Colom i Bertran en arribar a Amèrica.

Uluç Ali Reis

Nascut el 1519 com a Giovanni Dionigi Galeni, morí el 21 de juny del 1587 com a Uluç Alí Reis.

Italià de naixement, es va convertir a l'islam. Fou pirata i més tard almirall otomà i Kapudan Paixà (Gran Almirall) de la flota otomana al llarg del segle XVI. Va ser conegut amb diversos noms als països cristians de la Mediterrània, i en Joan Miquel de Servent l'anomenà Utxali al capítol XXXIX del Quixot.

El 1571 s'enfrontà a Joan Andrea Dòria a la batalla de Lepant. Quan la derrota turca fou evident, aconseguí tornar a Constantinoble amb quaranta naus.

El 1584 va comandà una expedició naval a Crimea. Finalment, morí en actiu als 69 anys d'edat (el més prematur de tots, potser pel fet d'haver estat tres anys a galeres com a esclau).

Murat Reis "el Vell"

Nascut a Rodes el 1534 i mort el 1638, també a Rodes, per desig seu. Fou l'almirall de Solimà I el Magnífic. Actiu fins a la mort, als 103 anys.

Almirall de l'armada Otomana, se'l considera un dels corsaris de Barbaria més importants. Inicià la seva carrera ben jove allistant-se a la tripulació de Turgut Reis. També va lluitar al costat d'en Piri Reis en diverses expedicions.

En Murat Reis va acompanyar en Barba-rossa Haireddin Paixà a Constantinoble, on els va rebre en Solimà I per atorgar-los el comandament de la flota otomana. Trobant-se a Constantinoble, en Murat Reis va participar en la construcció de les noves naus de guerra de l'arsenal del Corn d'Or.

En Murat Reis va prendre part en totes les primeres campanyes d'en Turgut Reis. Se li va assignar la missió d'evitar l'embarcament a Préveza de les naus de la Lliga Santa, capitanejades per l'Andrea Dòria. Va ser decisiu en la victòria otomana de la batalla de Préveza. Va seguir acompanyant en Turgut Reis fins que va ser nomenat Comandant en Cap de la flota de l'Oceà Índic.

Va participar al setge i conquesta de Xipre i a la campanya de les Illes Canàries. Més tard, va controlar les lucratives rutes comercials entre Egipte i Anatòlia, on sovint s'enfrontava amb estols venecians, francs i de Cavallers Maltesos. El 1609 es va assabentar de la presència d'una flota franco-maltesa de deu galeres, inclosa la Galera Roja, una gran nau armada amb 90 canons, famosa entre els otomans amb el nom d'Infern Roig; el seu capità era el Cavaller Fresine. Va anar al seu encontre i després d'una bateria de canonades de llarga i curta distància, va aconseguir inhabilitar l'Infern Roig i capturar-la. Sis de les deu galeres van ser capturades, amb més de 500 soldats, i un total de 160 canons i 2.000 mosquetons.

El 1638 va prendre part en el setge de Vlora (Albània), durant el qual va morir als 103 anys per culpa d'una ferida de combat, plenament actiu, doncs. En Halil Paixà va apressar-se a dur-lo a Xipre, per mirar de sanar-lo, però hi morí i allí fou enterrat.

Conclusió

Aquests navegants són una petita mostra d'entre molts altres de l'època que demostren clarament que l'edat no era, en absolut, cap impediment per exercir d'almirall. Més aviat, fins i tot, sembla tot el contrari: com més edat, més prestigi i experiència. En qualsevol cas, els 78 anys que comptava en Joan Colom i Bertran quan creuà l'Atlàntic per arribar a Amèrica el 1492 no eren de cap manera extraordinaris, com hem vist, sinó que era una edat ben habitual per a exercir la responsabilitat de l'almirallat. L'argument dels qui argumenten en contra de la identificació d'En Joan Colom i Bertran amb el Descobridor queda, doncs, anul·lat.

Marcel Pellejà